

כ ונצו רעותא דגדר עם רעותא דיצחק למימר די לנא מיא וקרא שמה דבירא עסקא ארי אתעסיקו עמה :

(ב) ויריבו רעי גדר עם רעי יצחק לאמר לנו המים ויקרא שמהפאר עשק פי התעשקו עמו :

כז"א עשק • ערעור • פי התעשקו עמו • נתעשקו עמו עליה במריבה וערעור.

כא וחקרו בירא ארי ונצו אף עלה וקרא שמה שטנה :

(כא) ויחקרו באר אחרת ויריבו גם עליה ויקרא שמה שטנה :

כז"א שטנה • נושמן ט בלע"ז.

כב ונסתלק מתמן וחקר בירא ארי ולא נצו עלה וקרא שמה רחבות ואמר ארי כען אפתי יי לנא וניפוש (נ"א וניפושנא) בארעא :

(כב) ויעתק משם ויחפור באר אחרת ולא רבו עליה ויקרא שמה רחבות ואמר פי עתה הרחיב יהוה לנו ופרינו בארץ :

כז"א ופרינו בארץ • פתרגומו וניפוש בארעא.

~ נקודות משיחות קודש ~ (לקוטי שיחות י עמ' 73)

וניפוש בארעא (רש"י כו, כב)

את הפרוש של תבת "וניפוש" כבר כתב רש"י לעיל (בראשית ב, יא) שהוא לשון רבוי וגדלה: "ועל שם שמימינו מתברכין נקרא פישון". ואף פאן, הפונה היא שיצחק יתרבה ויתגדל (פכתוב לעיל "ויגדל האישי"). ואין לפרש "ופרינו" לשון הולדת ולדות, שהרי לא היו ליצחק ולרבקה רק שני בנים.

~ נקודות משיחות קודש ~ (לקוטי שיחות כרך י פרשת תולדות)

"יינה של תורה" שבפירוש רש"י זה: רש"י מעתיק לשון התרגום "וניפוש בארעא" - היינו שבפסוק ישנם ב' ענינים: (א) "פי עתה הרחיב ה' לנו" - הוא ענין הבא **מלמעלה**. (ב) "וניפוש בארעא" - הוא ענין עבודת האדם. ומרמז רש"י שהתכלית של "הרחיב ה' לנו" היא - "וניפוש בארעא", שהאדם יעבוד, תכלית פונת בריאת העולם והאדם על-ידי הקב"ה ("הרחיב ה'") היא שהאדם יתגבר ויעבוד בזה, וכמו שכתוב "אדם לעמל יולד". ואופן העבודה הוא: "וניפוש בארעא", שהאדם יעבוד עם העולם וענינו עד שמגיע לדרגה שהאדם כפיכול **מוסיף** ("וניפוש") על הבריאה כפי שהיא נבראה על-ידי הקב"ה - היינו שמגלה אלקות (על-ידי תורה ומצוות) גם במקום כזה שמצד הבריאה אין אלקות בגילוי שם, וכמאמר רבותינו ז"ל "נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית" [ויתרה מזה, אמרו חז"ל "מה הקב"ה בורא עולמות אף אביכם בורא עולמות".

פירוש אשל אברהם - הרב אלאשילי

בדפוס ראשון לא גורס: תרגומו. ובכמה חומשים גורסים: בתרגומו. ויש לישב הלשון "תרגומו", שרש"י בא לומר שהתרגום הנכון הוא "וניפוש", ולא "ויפושנא" כפי שהוא בתרגום אונקלוס שלפנינו. "וניפוש בארעא" - ונפרה בארץ, בעתיד, כלומר, שהאות נא"ו של "ופרינו" מהפכת אותה ללשון עתיד, כי אף ש"עתה הרחיב ה' לנו", עדין לא פרו בארץ, לכן מפרש שהכונה לעתיד (נ"א). תורה כג

וראה לשון רש"י שבועות לא, א: "עסיקין - עוררין, כמו פי התעשקו עמו, שמערערין על המחזיק בה". **במריבה** - כמו שכתוב: "ויריבו רועי גדר". **וערעור** - ראה גם רש"י בבא מציעא יד, א. שבועות שם. תורה כא (כא) **שטנה** - **נוישימיניט** - nuisement, נזק, מכשול, צרה (אידי לעו רש"י), פגע (לעו רש"י). ונקרא "שטנה" מלשון "שטן", ומשום כך לא הוצרך לפרש המלה בעברית. תורה כב (כב) **ופרינו בארץ** - **תרגומו** -

(ב) **עשק** - **ערעור**. **פי התעשקו עמו** - **נתעשקו עמו** עליה - על הבאר. מוסיף תיבת "עליה", כי בבאר השניה כתוב "ויריבו גם עליה", דהינו כמו בבאר הראשונה, והרי בבאר הראשונה כתוב "עמו", לכן הוסיף "עליה", והוא מקרא קצר (רא"ם). או משום שעל ערעור מתאים יותר לומר "עליה" ולא "עמו", שהרי מערערים "על" ולא "עם", ולכן הוסיף "עליה". והו מה שמסים רש"י: "במריבה וערעור", לומר שהמריבה היתה "עמו" והערעור היה "עליה" (באר בשדה).